

Na stvari je dobro pogledati tudi iz drugih zornih kotov

Pogovor s Tanjo Trebežnik Sambolec

✍ Špela Pahor

Gospa Tanja Trebežnik Sambolec je po rodu Pirančanka, ki trenutno živi in dela v Ljubljani, a se v Piran neizmerno rada vrača. Odraščala je v varnem zavetju dveh skrbnih žensk, mame in starejše sestre. Po besedah njene sestre je bila kot otrok zelo samostojna. Tanja pa se rada spominja soseda čevljarja, za katerega je hodila v trgovino in se tako počutila koristno. Osnovno šolo in gimnazijo je končala v Piranu. Nato se je vpisala na Pedagoško fakulteto v Kopru. Po diplomi je šolanje nadaljevala na Filozofski fakulteti, smer pedagogika. Odločila se je za domsko pedagogiko, ker jo je problematika otrok, ki so v otroštvu ranjeni zaradi pomanjkanja ljubezni in varnosti, nekako povezala z usodo njene mame, ki je kot otrok živel v zavodu. V Ljubljani si je ustvarila družino. Do letos je delala v šolstvu, zdaj pa je samostojna podjetnica. Že prej je ob delu vodila tečaje retorike in na raznih delavnicah ljudi učila, kako obvladati stres ter kako postati srečen in uspešen. Je avtorica knjige

Osnovna šola za ate in mame. Sedaj je glavna varuhinja otrok v zasebnem varstvu. Ob njenem zadnjem obisku v Piranu sem jo prosila, naj mi odgovori na nekaj vprašanj, kar je rade volje storila.

Gospa Tanja Trebežnik Sambolec, odraščali ste v Piranu, kjer ste hodili tudi v vrtec. Kako se danes, kot izkušena pedagoginja, spominjate tedanjih vzgojnih metod?

Morda sem imela srečo, a na vrtec, ki sem ga obiskovala, imam samo lepe spomine. Veliko smo se igrali na skromnem travniku. Sicer ne vem, koliko trave je bilo, a po njem smo kopali s palčkami, kamenjem in drugimi priročnimi stvarmi, ki smo jih našli. Za Pirančane je bil travnik razkošje, saj na poti v vrtec in v mestu ni bilo travnikov. Vzgojiteljice so nam dovolile izvirnost in kreativnost v naših igrah. Poleg tega smo imeli oder. Pogosto smo nastopali, igrali in peli. Spominjam se plesno-gibalne pesmice *Barčica po morju plava*. Sedeli smo v parih, se dotikali s stopali in rokami ter uprizarjali gibanje barčice na morju. Menim, da so me, pa ne samo mene, tudi vse ostale vrstnike, tedanje vzgojiteljice dobro pripravile na šolo. Tudi vzgojne metode so se mi zdele ustrezne. Poznali smo pravila in se jih držali brez večjih težav, kljub temu da nas je bilo veliko, verjetno mnogo več, kot pa predvidevajo današnji normativi, saj je bilo v prvi razred vpisanih za štiri paralelke otrok. Imeli smo dvoizmenski pouk.

Foto: Tanja Trebežnik Sambolec

Doma ste veliko pomagali v gospodinjstvu. Povejte nam, prosim, kaj o tem in primerjajte svoje otroštvo v Piranu z otroštvom svojih otrok v Ljubljani.

Mama in sestra sta me vključevali v gospodinjska dela glede na moje sposobnosti in spretnosti. Nalagali sta mi toliko, kolikor sem želela, in malo več, da sem imela občutek, da je moje delo oz. moj prispevek k družini pomemben. Kasneje nisem imela težav, ko mi je mama naložila kakšno delo po prihodu iz šole. Za vse te izkušnje sem ji hvaležna, saj me je znala pridobiti za gospodinjska dela, da sem jih opravljala z lahkoto in brez odpora.

V Salvettiju je bila klavnica. Mama je tam nakupila sestavine za kravice in jih po svojem domačem receptu pripravljala doma. Bila sem radovedna petletna deklica. Vse me je zanimalo in vse postopke sem z navdušenjem spremljala. Mamo sem opazovala pri delu. Kri je mešala z roko. Nekako mi je uspelo, da sem tudi sama prišla do te posode. Zmes sem pomešala z roko. Opazovala sem roko in jo pritislila na sveže pobeljeno steno. Seveda nisem prepričana, ali je bila tudi mama tako vesela, kot sem bila jaz, ko sem videla svojo rdečo roko na beli steni. Roko sem opazovala in redno merila velikost roke ter na tak način opazovala svojo rast. Danes menim, da je bila to enkratna, univerzalna didaktična igra.

Likanje v mojem otroštvu ni bilo tako lahko opravilo. Likalnik je bil na električno, a kljub temu se s težo oz. lahkoto današnjih likalnikov ni mogel kosati. Za brisanje nosu in drugih umazanij smo tedaj imeli robce, ki so bili različnih barv, vzorcev in velikosti. Ko je mama likala, sem sedela na drugi strani mize in jo opazovala pri delu. Ves čas sem ji hotela pomagati. Da bi me bolj varno vključila v svoje delo, mi je kupila otroški likalnik. Ta je bil, za razliko od današnjih, velikemu zelo podoben. Les in kovina. Spodnja plošča je bila iz kovine. Prislonila sem jo na pravi likalnik, plošča se je segrela in z njim sem lahko likala robce. Kakšno navdušenje! Moji robci so bili lepo zlikani. Ponosna sem bila na svoje delo. Nekoč pa je na obisk prišla mamina

babica, moja prababica. Bila je dejavna devetdesetletnica, a kožo na obrazu je imela nagubano. Nikakor nisem razumela, zakaj mi ne dovoli, da ji s svojim super likalnikom ne poravnam kože na obrazu.

Neprecenljive izkušnje sem prenesla na svoje otroke in jih skušala vključevati v delo doma. V nobeno delo jih nisem silila, a sem izkoristila tisti čas otroštva, ko je za otroke delo odraslih zelo zanimivo in pomembno. Sami so se ponudili, da mi pomagajo, in tako so dobili krpo, z menoj počistili okna ali pomili oz. pobrisali posodo. Po takem delu so imeli občutek pomembnosti, da so s svojim delom prispevali v dobro družine. Pomoč v gospodinjstvu se je z njihovo rastjo spreminjala. Z možem sva ponosna starša treh izjemnih sinov.

Osnovno šolo in gimnazijo ste končali v Piranu. V Ljubljani ste študirali domsko vzgojo. Kako to, da ste se odločili za to smer študija? Ste že prej vedeli, na kakšno poklicno pot se boste podali?

Po končani *Pedagoški akademiji* sem želela študirati psihologijo, a so tisto leto spremenili pogoje in nisem mogla nadaljevati študija v tej smeri. Možnost je ostala na pedagogiki. Odprte so bile tri smeri pedagogike: šolska, andragoška in domska. Vse smeri so imele enak naziv – profesor pedagogike. Vedno so me zanimali ljudje s težavami na osebnostnem področju. Mama je zgodnje otroštvo preživela v zavodu, ki se danes imenuje *Mladinski dom Malči Beličeve*, tedaj pa je bil to zavod za zapuščene otroke oz. za otroke, ki jih mame niso mogle imeti pri sebi. Ta leta so jo zaznamovala za vse življenje. V občutljivem najzgodnejšem obdobju ji je primanjkovalo ljubezni in pozornosti. Ta občutek jo je vedno spremljal. Nama s sestro je dala vso ljubezen, a ves čas je imela občutek, da je ne prejema. V svoji duši je ostala otrok, ki mu je primanjkovalo ljubezni. Tako sem lažje razumela in sprejela nesprejemljivo vedenje otrok. Osebnostno ranjeni otroci lahko postanejo problematični in okolica jih ne sprejme. Tako se vrtijo v svojem začaranem krogu.

Imate tri sinove. Kako ste jih vzgajali?

Vsaka nosečnost mi je pomenila vrhunec sreče. Vsak od sinov je za naju z možem najlepše darilo. Od prvega trenutka jih ljubim in tako bo do poslednjega diha. Vzgojo bom težko na kratko razložila. Najprej ljubezen, toplina in varnost. Nato zaupanje in vera. Naj to zadnje malce bolj pojasnim. Zaupam svojemu otroku, da bo ravnal dobro in prav, ter ves čas neomajno verjamem vanj. Tudi ko ima težave, mu tako stojim ob strani. Otrokom sem med odraščanjem pustila veliko svobode. Kaj mislim s tem? Ko so se učili hoditi, sem jim pustila, da so svet raziskovali po svoje. Bila sem jim vedno za petami, a nisem prekinjala njihove igre z neprestano skrbjo, da bi si kaj naredili. Zaupala sem jim. Poleg tega sem skušala na dojemanje sveta gledati skozi njihove oči. Ko sva z možem najinega drugega dojenčka kopala in se ukvarjala z njim, je starejši štiriletnik po celi kuhinji potresel puder za otroke. Ko sem se obrnila, sem zagledala belo kuhinjo in štiriletnika, ki je že skušal to popraviti. Popolnoma umirjeno sem ga vprašala, kaj se je zgodilo. Povedal je, da je hotel prinesti puder za bratca, ker je vedel, da ga po kopanju napudramo. Možu sem prepustila dojenčka, s starejšim pa sva razmislila, kako naj pospraviva. Sam je predlagal, da posesava. Skupaj sva se lotila dela. Ker sem pogledala njegovo ravnanje skozi njegovo perspektivo, sem videla, da je želel le pomagati in se dejavno vključiti v delo. Sin naju je tako opozoril in nama povedal, da je tudi on tam. Na stvari je vedno dobro pogledati iz drugega zornega kota in šele nato ukrepati.

Otrok je neobremenjeno vztrajen, neobremenjeno močan in odločen. On nima izkušnje, da nečesa ne more oz. ne zmore. Zame je to čista vztrajnost, čista moč in energija, ki ni obremenjena z omejenostjo sveta odraslih. To vedno občudujem pri otrocih v zgodnjem obdobju, a se med odraščanjem spreminja v neodločnost, trmo, ihto, pasivnost in nemoč. Pri tem je pomembno sledeče: kadar otroška vztrajnost trči ob vztrajnost odraslega,

Tanja Trebežnik Sambolec z vnukino

je naloga odraslega, da presodi, kdaj ne sme popustiti otroku. Odrasli mora mirno kot kamen vztrajati dlje. Otrok se tako nauči, da je starš oz. vzgojitelj, učitelj močan in nepopustljiv. Tako ravnanje hkrati otroku daje varnost in oporo.

Morda lahko omenim še eno pomembno dejstvo. V vzgoji otrok sva z možem ravnala enotno in odločno. Kar je rekel ali storil mož, je bilo enako, kot bi storila jaz. Včasih sva imela tudi različne poglede na nek dogodek, a se o tem pred otrokom nisva pogovarjala.

Veliko časa ste delali v šolstvu. Lahko poveste kaj o tem, kakšni so današnji otroci? Kakšne so prednosti in pomanjkljivosti današnjega šolstva?

Mislím, da je to tema, o kateri bi lahko govorili več ur brez prestanka. V šolstvu sem delala 28 let in dosegla vse, kar se da doseči. Na ta čas nosim

v sebi veliko lepih spominov. Današnji otroci so odraz današnjega časa. Življenje teče hitro, staršem se nenehno mudí in priganjajo svoje otroke, naj pohitijo, ko bi se oni še radi igrali. Če niso dovolj hitri po merilih staršev, jih le-ti okregajo in na otroke začno deževati negativne besede. Jeza sodobnih mladih staršev je po mojem mnenju nepotrebna. Vidim veliko prednosti: sodoben pouk, veliko didaktičnih pripomočkov, sprejemanje različnih mnenj in pedagoških smeri samo bogati naše šolstvo. Kot pomanjkljivost bom omenila vse preveliko birokratizacijo pedagoškega dela. Samo za minuto učiteljevega dela bi lahko napisala doktorsko disertacijo o množici misli, kretenj, gibanj, pogledov, dejanj in interakcij z učenci. Kaj vse lahko sporočimo v eni sami minuti? Vsega se ne da ubesediti. Morda bi veljalo učiteljem spet zaupati, da svoje delo opravljajo strokovno in profesionalno. Vedno pa ostanemo ljudje.

Veliko ste se izobraževali. Kaj vas je gnalo k temu? Kje ste izpopolnjevali svoje znanje?

Kaj me je gnalo? Mislím, da me je gnalo navdušenje. Imela sem možnost izobraževati se na področjih, ki so me veselila. Kmalu sem sama postala predavatelj in predajala znanje drugim učiteljem.

Zdaj izobražujete in pomagata odraslim, posameznikom in družinam pri osebni rasti. Imate svojo spletno stran, na kateri ponujate pomoč pri osebni rasti oziroma delavnice na to temo. Vodite tudi tečaje retorike. Prosim, povejte nam kaj o teh dejavnostih.

Znanje, ki sem ga pridobila z izkušnjami, knjigami in tečaji, mi je odprlo tudi druga obzorja. Nič ni dokončno, vse se spreminja in krog izmenjave je nenehen. Spoznala sem moč, odločnost in vztrajnost, ki jih ima vsak izmed nas, pogosto pa so zavite v več

plasti in nekje že težko prepoznavne. Življenjske resnice, ki jih predajam, so stare tisočletja. Motivacijski treningi dvignejo raven pripravljenosti za delo, s komunikacijskimi tehnikami in uporabo pozitivnih besed ter treningom uspešnega vodenja odpiramo vrata do osebne in poslovne uspešnosti. A vedno se držim načela, ki je star hindujski pregovor: ko je učenec pripravljen, pride učitelj.

Kakšen je vaš življenjski moto?

Ohrani sonce v svojem srcu. Sonce daje svetlobo in toploto. Če svetlobo in toploto nosimo v srcu, ohranjamo optimizem in ljubezen. Kar nosimo v srcu, lahko dajemo. Ko imaš v srcu ljubezen, jo lahko daješ, ko imaš toploto, jo lahko nudiš, ko imaš jezo, jo lahko daješ, ko imaš v srcu sovraštvo, ga ravno tako lahko razdajaš.

Vam vedno uspeva pozitivno razmišljati? Človek ima vendar tudi svoje senčne plati! Kaj naj z njimi?

Najprej se moramo naučiti zaznati senčne misli. Senčne misli nas obhajajo nenehno, odvisno od vzgoje in okolja. Ko nam to uspe, sledi naslednji korak, to je trening misli. Na tedenskih srečanjih analiziramo misli in moč besed, s katerimi krepimo pozitivne misli.

Slovenci smo nagnjeni k uporabi negativnih besed. O tem več pišem v svoji knjigi *Osnovna šola za ate in mame*. V enem od ameriških filmov je bilo izgovorjeno: "We did not win." Slovenski prevod za to je bil: "Izgubili smo." Besedi zmaga in izguba sta diametralni. Ena optimistična, druga pesimistična. Drug primer se dotika osebnosti: "Be focused." Slovenski prevod: "Ne bodi raztresen." Za to imamo čudovit izraz v slovenščini, na primer "bodi osredotočen" ali "koncentriraj se". Uporaba pozitivnih besed in afirmacij je preizkušena metoda uspešnosti že več desetletij.

Kako naj človek bogati svojo ustvarjalnost, sposobnost domišljije?

Človek je v svojem bistvu ustvarjalen in domišljija nas je izoblikovala v to, kar smo. Žal je danes okoli nas vse preveč stvari, ki zavirajo razvoj domi-

Tanja Trebežnik Sambolec z vnukinjo

šljije in ustvarjalnosti. Otroci večinoma čakajo na navodila. Pustijo se voditi oz. so brez lastne ustvarjalne moči. Igrati se smejo samo z določenimi igračami. Na njihovi razvojni poti je vse preveč omejitev. Nekoč sem opazovala brancine ob piranski obali, ki so po neurju ušli iz ribogojnice na svobodo. Obnašanje teh brancinov je bilo drugačno od prostoživečih. Ti so se nahajali tik pod gladino morja in ob zidu. Njihovo gibanje je bilo skoraj statično. Hranila sem jih s školjkami, kar z obale. Kljub temu sem optimistična in menim, da je človeški um izjemno razvit in ustvarjalen. Občudujem mnoge, ki ustvarjajo ročna dela in jih ponujajo na raznih sejmih in spletnih straneh. Ustvarijo unikatne izdelke, ki so neprecenljivi. To je pravi ustvarjalni duh, ki ždi v vsakem od nas. Nekega dne se sam od sebe, morda po hudi bolezni ali trpljenju, kar naenkrat prebudi.

Napisali ste knjigo o vzgoji. Sedaj ste tudi varuhinja v podjetju Varstvo otrok Brihta. Kaj se vam zdi najpomembnejše pri vzgoji otrok?

Težko se odločim, kaj mi je najpomembnejše. Um majhnega otroka je kot najbolj vpojna spužva. Vsrkava vsako sugestijo, tako pozitivno kot

negativno, čeprav mislimo, da še ne razume. V otroški um vnašam najboljše: jasne, močne in izključno samo pozitivne sugestije. Na pozitivne sugestije se enoletniki hitreje odzivajo kot pa desetletniki ali še starejši. Tudi staršem svetujem, kako naj spodbujajo svojega otroka, kako naj se z njim in ob njem pogovarjajo. Vsak otrok je edinstven.

Načrtujete tudi delavnice ročnih spretnosti. Zakaj se vam zdijo ročne spretnosti tako pomembne?

Delavnice ročnih spretnosti so v tem času slabše obiskane. Takoj ko se prijavi vsaj pet kandidatov, organiziramo delavnico. To so klekljanje, kvačkanje, ročno pletenje ipd.

Boste zdaj, ko sta z možem postala stara starša, napisali tudi priročnik za dedke in babice?

Mislím, da bom kmalu imela dovolj materiala, da se lotim tudi tega.

Gospa Tanja, hvala za razgovor. Ostanite pozitivni še naprej!

Hvala tudi vam za čas, ki ste mi ga posvetili. Zaključila bom tako kot Martin Kojc v *Učbeniku življenja*: vse v življenju ima svoj smisel in cilj, tudi to ni bilo naključno. ■